

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:24

Tisdagen den 4 mars

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska rådet
den 6 mars 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 14.15, och EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden välkomnar vi statsminister Ulf Kristersson med statsrådet Jessica Rosencrantz och ytterligare medarbetare. På dagordningen står alltså information och samråd inför extra möte i Europeiska rådet torsdagen den 6 mars, i detta mycket formativa skede för Europa och europeisk säkerhet.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. De partier som har fler än en ledamot vid bordet kommer att ha möjlighet att efter första rundan ställa ytterligare en fråga.

Dagens sammanträde är som sagt öppet, och det går att följa via riksdagens webb-tv.

Därmed ger jag ordet till statsminister Ulf Kristersson.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! I denna som sagt formativa tid träffas EU:s stats- och regeringschefer nu på torsdag, och eventuellt även fredag morgon, för ett extrainsatt möte i Europeiska rådet. Mötet äger naturligtvis rum med anledning av den senaste tidens rätt dramatiska händelseutveckling rörande både Ukrainas framtid och europeisk säkerhet. Det sker också i hängnet av det bredare paneuropeiska möte som ägde rum i London i söndags med Storbritannien, Turkiet, Norge och Kanada.

Vi lever i allvarstider och i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Rysslands krig mot Ukraina har precis gått in i sitt fjärde år. Samtidigt är Sverige långt ifrån ensamt; vi har nära band till grannar och vänner, bilateralt i EU och som Natoallierade. På fredag denna vecka firar Sverige som bekant ett år som Natomedlem. Vi har blivit säkrare, och Nato har blivit starkare.

De senaste veckorna har präglats av väldigt många samtal och omfattande internationell koordinering i olika format. Personligen har jag haft en nära dialog med mina kollegor, inte minst i den nordisk-baltiska kretsen – den vi oftast kallar NB8 – men också med Polens premiärminister Donald Tusk, Tysklands förbundskansler Olaf Scholz och

hans sannolika efterträdare Friedrich Merz, Italiens premiärminister Giorgia Meloni, Frankrikes president Emmanuel Macron samt naturligtvis Ukrainas president Volodymyr Zelenskij.

I söndags var jag i London tillsammans med ett antal kollegor för att diskutera den europeiska säkerheten efter ett uppmärksammat möte i Vita huset tillsammans med just president Zelenskij. Det finns just nu väldigt goda skäl att samarbeta tätt med Storbritannien, som är ett europeiskt land men inte med i EU. Det är viktigt att ett stort europeiskt land med täta transatlantiska kontakter och en stark försvarsmakt samarbetar med de andra europeiska Natoländer som också är med i EU.

Att det kallas till många möten just nu understryker förstås att vi lever i allvarstider. Att Storbritannien och Frankrike gemensamt försöker ta en ledande roll i europeisk politik är i grund och botten positivt. Det finns som ni vet ett gammalt skämt som lyder ungefär: Vem ska man ringa till när man vill prata med Europa? I många frågor är svaret självklart: Man ringer till EU-kommissionen eller till Europeiska rådet. Väldigt ofta fungerar det väldigt väl. I de här frågorna är det dock inte lika uppenbart, och en av många orsaker till det är att vi rör oss i frågor där EU bara har vissa delkompetenser. Gränsytan mellan EU och Nato är extremt viktig, och länder som Storbritannien, Norge och Turkiet är viktiga i de här sammanhangen.

För svensk del är några saker rätt uppenbara. Tillsammans med andra fortsätter vi att bidra till långsiktig säkerhet för både Ukraina och hela Europa. Det betyder att vi fortsätter på den inslagna vägen och investerar mer i våra egna respektive länders nationella försvarsförmåga men också att vi ökar vårt samlade stöd till Ukraina och att vi fortsätter att sätta press på Ryssland. Det finns ingen viktigare uppgift för den här regeringen än Sveriges och svenska folkets säkerhet, och det är i det ljuset man nu ska se allt vi gör både här hemma och i stödet till Ukraina.

Sverige ligger som bekant med god marginal över Natos mål om 2 procent av bnp till försvarsutgifter. Just nu ligger vi mer exakt på 2,4 procent, med en redan beslutad bana upp till 2,6 procent. Vi har fördubblat försvarsanslaget de senaste åren, och vi rustar både vårt militära och vårt civila försvar. Vi är medvetna om att även vi kommer att behöva göra betydligt mer.

Vid Natotoppmötet i Haag till sommaren kommer man med stor sannolikhet att fastställa ett nytt och högre mål för Natomedlemmarnas försvarsutgifter. Samtidigt fortsätter Sveriges integrationsprocess in i Nato, och Natoallierades egna nationella förmågemål kommer också att fastställas. Regeringen arbetar med förberedelser för de nya, högre målen och avser att under våren samla riksdagspartierna för gemensamma samtal om vägen framåt för ett starkare svenskt försvar inom ramen för ett starkare Nato i Europa.

Parallellt med att de flesta måste göra mer nationellt präglad diskussionen också av hur EU, tillsammans med partner som Storbritannien och Norge, kan stärka Europas samlade försvarsförmåga och bidra mer effektivt till Natos avskräckning och försvar.

När det gäller hur EU kan bidra till att Europa tar ett större ansvar för sin egen säkerhet cirkulerar som bekant många olika idéer och ibland spekulationer. Jag tänker inte redogöra för dem alla här i dag, men inför

det här mötet har kommissionen nu presenterat en inriktning för det fortsatta arbetet som regeringen stöder.

Det första rör en aktivering av den så kallade nationella undantagsklausulen i den europeiska stabilitets- och tillväxtpakten. Det här är inte begrepp som för alla är helt intuitiva, men det betyder i praktiken att medlemsstater som satsar på att rusta sina nationella försvar starkare inte samtidigt ska straffas av de EU-regler som sätter strikta gränser för exakta budgetunderskott och statsskulder i de nationella ekonomierna. Eller som en premiärminister uttryckte det till mig: Vi kan inte ha ett regelverk som å ena sidan säger vad jag måste göra och samtidigt förhindrar mig att göra det jag måste göra.

Ett andra spår är att göra det möjligt att styra om outnyttjade medel inom ramen för den innevarande långtidsbudgeten till försvarssatsningar i medlemsstaterna. På normal svenska handlar det om en omprioritering av resurser.

Ett tredje spår är att inrätta en lånemekanism för att skapa bättre villkor för de medlemsstater som behöver låna nationellt för att öka sina egna försvarsanslag. Pengarna ska kunna lånas via EU. Medlemsstaterna skulle då fullt ut ansvara för betalningen av sina egna lån men ha EU-budgeten som garanti för dessa lån, vilket innebär bättre ränta än vad medlemsstaterna annars skulle få. Länderna är själva fullt ut betalningsansvariga, men eftersom de har sämre rating än vad EU har får de bättre ränta på lånen om det är EU som tar upp dem gemensamt. EU tar bara upp lånen i den mån länderna vill låna för nationell räkning.

Ett fjärde spår rör Europeiska investeringsbanken, EIB, och behovet av att se över reglerna för de privata investeringar som sker i europeisk försvarsindustri. Sverige har, som ni vet, tillsammans med en stor grupp likasinnade intensivt drivit på i det här spåret. Vi skickar nu återigen en stark signal till banken att se över listan över exkluderade aktiviteter för att utöka och bredda möjligheterna till investeringar i den för Europa så viktiga försvarsindustrin.

På normal svenska handlar det här om att inte ha regler för investeringar som på olika sätt gör det omöjligt, dyrt eller svårt att göra investeringar i försvarsindustri när det är just sådana investeringar som Europa behöver. Det är en gammal och förlegad syn, hävdar regeringen, att just försvarsinvesteringar inte ska ses som hållbara. Det är tvärtom ohållbart att stå försvarslösa när hoten i och mot Europa är så uppenbara.

Ett femte spår, slutligen, rör kapitalmarknadsunionen. Också där är målet att mobilisera mer privat kapital som kan investeras i Europa snarare än flyttas från Europa och investeras i växande företag i exempelvis USA. Här kan Sverige ses som en föregångare inom EU, och nu måste mer göras för att stärka och fördjupa EU:s kapitalmarknad.

Det här är den inriktning som i dag har presenterats av kommissionens ordförande Ursula von der Leyen. Om Europeiska rådet ställer sig bakom inriktningen kommer kommissionen att lägga fram konkreta förslag.

Vi befinner oss som sagt i ett mycket allvarligt säkerhetspolitiskt läge, och det är viktigt både att enskilda länder gör sitt och stärker sina nationella försvar och att vi gemensamt gör det som krävs inom EU. Regeringen är därför beredd att arbeta konstruktivt med de här förslagen. Allt ska naturligtvis ligga inom ramen för en långsiktigt hållbar europeisk finansiering.

Jag kommer därutöver att jobba nära våra likasinnade och fortsätta värna viktiga principer som stabila statsfinanser och öppenhet för deltagande även från icke-EU-länder, det vill säga att inte låta europeiskt samarbete innebära ett uteslutande av icke-EU-anslutna länder, liksom vikten av att utnyttja frysta ryska tillgångar och göra vidare omprioriteringar när det är nödvändigt.

Samtidigt måste alltså mer göras för att öka de privata investeringarna i den europeiska försvarsindustrin. En viktig del i det arbetet rör regelförenklingar, där kommissionen kommer att lägga fram separata förslag. Vi driver just nu på för att ta bort alltför omfattande och komplicerade regler, rapporteringsregler och administrativa bördor på europeiska företag.

Samtidigt som vi nu arbetar intensivt med att stärka vår egen försvarsförmåga och den europeiska gemensamma förmågan måste Ukraina stå starkare inför framtida möjliga fredsförhandlingar. Det finns inga tecken på att Rysslands president Putins ambitioner har ändrats eller minskats. Tvärtom har Ryssland och den ryska ekonomin ställts på krigsfot. Om Ryssland går starkt ur det här kriget mot Ukraina kommer det att ytterligare skada hela det samlade säkerhetsläget i Europa.

Det är för regeringen alldeles uppenbart att Ukraina behöver vara starkt, självständigt och säkert om man vill få till en varaktig fred i Europa. För att det ska vara möjligt måste hela Europa dra sitt strå till stacken. Alla länder borde nu öka sitt militära stöd till Ukraina. Det var också det genomgående temat när jag tillsammans med bland annat mina kollegor från de nordisk-baltiska länderna, Europeiska rådets ordförande António Costa och kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i förra veckan besökte Kiev i samband med treårsdagen av krigsutbrottet – eller invasionen.

Sverige tar sitt ansvar, och vi är beredda att göra mer. Vi antog nyligen vårt hittills största militära stödpaket, och på årsdagen av invasionen följde vi upp med besked om en upphandling värd 1,2 miljarder kronor till förmån för Ukraina – denna gång med fokus på det för Ukraina så viktiga luftvärnet. Förberedelserna för ytterligare ett ambitiöst stödpaket är redan igång, och vi har med bred politisk enighet i Sveriges riksdag antagit en flerårig ekonomisk ram för Ukraina.

De senaste veckornas turbulens har gjort det ännu viktigare att gå framåt i Ukrainas EU-närmande. Utvidgningen är en geopolitisk investering för kandidatländerna och för EU men också för Sverige.

Ukrainas reformarbete sker nu i snabb takt mitt under brinnande krig. Min förhoppning, som jag nyligen uttalat tillsammans med de nordisk-baltiska kollegorna, är att så många förhandlingskapitel så möjligt kan öppnas under 2025. Vi säger ju alltid ”meritbaserad process”, och när meriterna är stora ska också processen gå snabbt.

Samtidigt som Ukraina ska stärkas behöver vi fortsätta öka pressen på Ryssland. Vi fortsätter driva på för hårdare sanktioner mot Ryssland. Vi spelar en nyckelroll i arbetet med det 16:e sanktionspaketet, som antogs i förra veckan, och vi har särskilt drivit på för ytterligare åtgärder mot skuggflottan, mot rysk energi och mot kringgående av sanktionerna mot Ryssland. Vi fortsätter arbeta för ett sänkt oljepristak genom G7.

Vi menar också att det nu är dags att gå från ord till handling och på allvar använda de frysta ryska tillgångarna till stöd för Ukraina. Det rör på

sig i några medlemsstater som tidigare har varit försiktiga. Försiktigheten är fortsätter att vara stor från andra medlemsstater, framför allt euroländer. Sverige kommer att fortsätta driva på för att kommissionen ska ta fram konkreta förslag för hur detta skulle kunna bli verklighet.

Avslutningsvis, herr ordförande, är vår utgångspunkt denna: För att nå en trovärdig och hållbar fred kan inte beslut fattas om Ukraina utan Ukraina och inga diskussioner om Europa och europeisk säkerhet föras utan Europa.

Med det avslutar jag redovisningen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över till frågerundan.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi befinner oss i ett oerhört allvarligt säkerhetspolitiskt läge, och det är viktigare än någonsin att Europa samlas. Vi måste visa enighet och beslutsamhet tillsammans.

Förra måndagen var det tre år sedan Rysslands olagliga fullskaliga invasion av Ukraina inleddes, och ukrainska soldater fortsätter att betala med sina liv för sin och vår frihet.

I fredags kunde världen bevittna mötet mellan Ukrainas president Zelenskyj och den amerikanske presidenten och vicepresidenten, som inte kan beskrivas på något annat sätt än ovärdigt.

I går kväll meddelade Donald Trump att USA drar tillbaka allt militärt stöd till Ukraina.

I allt detta var det oerhört viktigt att statsministern och flera av Europas ledare under mötet i London i söndags kunde visa det stöd och den respekt som det ukrainska folket och den folkvalde presidenten förtjänar.

Utmaningarna är stora och många. Är det något vi har lärt är det att ensam inte är stark. Vi måste nu söka vägar framåt tillsammans för ett fritt, fredligt och säkert Europa. Den här samlingen måste gälla också i Sverige. Det är tid för breda samtal och överenskommelser för Ukraina och för ett starkare Europa, och det är viktigare än någonsin att Europa lyckas samlas kring framför allt två saker: styrka och beslutsamhet i stödet till Ukraina och en tydlig väg framåt för att stärka vårt eget försvar av Europa.

Inför toppmötet har tyvärr Ungern deklarerat att man inte avser att ställa sig bakom rådsslutsatserna om Ukraina. Orbán föreslår i stället att EU ska inleda direkta samtal med Ryssland och motsätter sig en gemensam deklaration. Det är ju helt oacceptabelt. EU kan inte låta Ungern diktera villkoren.

Europa, inte bara EU, måste samlas kring stödet till Ukraina i kampen mot Putin. Här kommer partner som Storbritannien, Norge och flera andra länder att bli viktiga nu och i framtiden. Europa måste samla fler länder till stöd för Europa. Samtidigt kan vi inte bortse från att alla EU:s medlemsländer behövs för att fatta viktiga beslut.

Hur ser statsministern på hur man kan samla de krafter i EU som vill Europa och Ukraina väl? Vi vet ju exempelvis att vi behöver alla EU:s ledare för att kunna fatta viktiga beslut om sanktioner eller användning av frysta ryska tillgångar i Ukrainas fortsatta kamp mot Ryssland.

Den tid vi lever i nu kräver att vi omprövar och grundligt analyserar vad som är bäst för Sveriges och Europas säkerhet. Vi socialdemokrater

stöder därför de förslag för att stärka försvarsförmågan som Ursula von der Leyen och EU-kommissionen har lagt fram i dag. Vår förväntan är att Sverige ställer upp på detta, för det finns verkligen ingen tid att spilla. Sverige får inte bli en bromskloss, så det är väldigt välkommet att Sverige om jag uppfattade statsministern rätt kommer att ställa sig fullt bakom von der Leyens förslag på toppmötet på torsdag. Det får statsministern gärna bekräfta. Det uppskattar vi i så fall, för det betyder ju att regeringen också står upp för det vi föreslagit med exempelvis EU-gemensamma lån.

Vi måste växla upp vår produktion av vapen och ammunition. Det innebär produktion för eget bruk och direktproduktion riktad till Ukraina. Produktionsvolymerna måste bli större, och det förutsätter ett fördjupat samarbete med den europeiska försvarsindustrin. Här behöver vi i Sverige med vår starka och högspecialiserade försvarsindustri absolut göra vår del av jobbet.

I allt detta och i den tid vi är i nu behöver vi också påminna oss om vad det är vi försvarar: demokrati och frihet, yttrandefrihet, rättsstatens principer och en regelbaserad världsordning men också sjukvård, skola och social trygghet för vanligt folk en vanlig vardag – det som bygger samhället starkt och tryggt.

Vi i Europa måste snabbt stärka vår egen försvarsindustri, det är ett som är säkert, men demokrati och rättsstatens principer är ett starkt skydd mot krig och konflikter. Det är det som bygger fred och frihet långsiktigt.

Europas och Sveriges hållning måste vara glasklar: Ingen fred kan slutas utan Ukraina. Jag hoppas verkligen att EU:s ledare ger en tydlig signal på detta EU-toppmöte om att freden ska uppnås på Ukrainas villkor.

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Det här extrainsatta mötet i rådet sker ju i kölvattnet efter det diplomatiska haveriet i Vita huset och efter att USA åtminstone tillfälligt tycks pausa stödet.

Vi kan konstatera att den regelbaserade världsordningen är utsatt för stora utmaningar. Vi har sett ett skifte i amerikansk utrikespolitik under ungefär ett decennium, där synen på amerikanskt engagemang i omvärlden har förändrats. Amerikansk opinion betraktar i dag de väpnade insatserna i Irak och Afghanistan som misslyckade. Den amerikanska statsskulden har ökat, och den nya administrationen fortsätter på den inslagna vägen men under betydligt mer dramatiska former. Trumps USA tycks vilja göra affärer och vill se ett tydligt mervärde även på kort sikt.

Det här sätter Europa i ett nytt läge. Vi i Europa och för den delen i Sverige under tidigare regeringar har inte haft förmågan att förstå den här utvecklingen. Vi i Sverige och Europa har nu gått från nedrustning till upprustning. Det är ju väldigt positivt, men som vi ser tar det tid. Lägg därtill de problem vi har i Europa med ökad politisk polarisering, budgetunderskott, låga tillväxttal, hög arbetslöshet och så vidare. I Sverige är vi kanske lite bättre rustade än genomsnittet, men vi har mycket kvar att göra.

Ordförande! Från SD:s sida vill jag understryka att vi står bakom den inriktning som statsministern redogör för inför mötet. Det ligger i såväl svenskt som europeiskt intresse att stärka försvarsförmågan i hela Europa inklusive Ukraina.

Vi välkomnar det fortsatta arbetet med sanktionspaketet. Vi har ju inför mötet kunnat ta del av von der Leyens brev, där man redogör för flera olika förslag för att stärka europeisk försvarsförmåga. Jag tycker att statsministern redogör väl för regeringens syn på detta. Jag uppfattar det som att man står bakom den här inriktningen.

Samtidigt är det viktigt att vi från riksdagens sida kritiskt granskar vad som sker och vad som är på gång att ske.

Det finns såklart risker med att garantera krediter från EU:s sida. Om länderna inte har råd att betala tillbaka de här lånen faller det på kollektivet inklusive Sverige, så hur man utformar det här instrumentet är såklart viktigt.

Det vi hör nu är att man ska kunna tillfälligt gå ifrån stabilitets- och tillväxtpakten. Frågan är hur vi säkerställer att pengarna som vi då går i god för verkligen går till de insatser som i alla fall vi här i rummet och i Sverige tycker bör stärka europeisk försvarsförmåga. von der Leyen räknar upp olika typer av vapensystem. Det känns självklart – det är ju bra saker att investera i. Men frågan är hur man skiljer försvarsförmåga från annat. Det är ett ganska vitt och brett begrepp. Det skulle kunna inkludera sjukhus, motorvägar och järnvägar. Vi har kunnat se hur innovativa EU-länderna har varit när de använder de olika krisinstrumenten till finansiering, exempelvis i kölvattnet efter coronakrisen, så om man nu ska lätta på regelverket för ländernas statliga finanser är frågan hur man säkerställer att de här pengarna läggs på saker som verkligen stöder europeisk försvarsförmåga och är till nytta.

De här länderna har ju väldigt hög skuldsättning. Vid ökad skuldsättning finns det en uppenbar risk att de inte kommer att kunna betala tillbaka. Det här har vi sett historiskt – exempelvis investerade Grekland mycket i sin försvarsindustri innan man fick i princip ställa in betalningarna. Jag skulle alltså gärna se att statsministern lägger ut texten lite om hur vi kan säkerställa att den här finansieringen går till rätt saker.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Då går ordet till Moderaterna och mig själv.

Som statsministern säger är det ett väldigt allvarligt säkerhetsläge vi befinner oss i. Det är då aldrig oklokt att omge sig med många och goda vänner. Det är ju det som både Europeiska unionen och försvarsalliansen Nato i mångt och mycket syftar till.

Statsministern beskriver också vikten av att involvera andra viktiga parter i detta – till exempel Turkiet och Storbritannien, som båda har starka krigsmakter och god förmåga att bidra till den samlade ansträngningen.

Därför vore det intressant att höra vilka tongångar som just nu kommer från Ankara och London. London har kanske varit lite mer täckt av svenska medier de senaste dagarna, men det är intressant att höra om båda dessa. Vad har de för ingångar i detta, och hur påverkar det eventuellt beslutsfattande i EU inför det här mötet men även framdeles? Vad är det för rāmärken de sätter ut som vi måste manövrera mellan långsiktigt? De är ju inte del av EU. De har sin fulla frihet. Nato är inte alls en lika konform verksamhet. Av den anledningen kan det vara intressant att höra mer om det.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

När det gäller Ukraina är det glädjande att vi är helt eniga i Sveriges riksdag. Det är också positivt att EU och Europa fortfarande står starkt när det gäller stöd till Ukraina.

Det jag saknar i utkastet är hur mer av de frysta tillgångarna ska kunna frigöras för att stötta Ukraina och en strategi för att stoppa den ryska skuggflottan.

Det var välkommet att statsministern nämnde detta och som jag uppfattade det kommer att ta upp det i Europeiska rådet. Det är extra viktigt nu när ett flertal länder signalerar en förändrad inställning till att använda de frysta tillgångarna efter beskedet att USA stoppar stödet till Ukraina.

Försvarspolitikerna är nationell kompetens men lyfts nu alltmer upp som en del av den gemensamma EU-politiken. Utmaningen framöver är hur nationell kompetens ska kunna bibehållas samtidigt som Europa samarbetar för att möta de hot som finns.

Det finns nu också många förslag om hur upprustningen av försvaret ska kunna ske. Den stora frågan är hur försvaret ska kunna rustas upp utan att det drabbar välfärden i medlemsstaterna. Särskilt tydligt blir det med förslaget om att använda de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Visserligen kan man alltid ställa om vad man investerar i, men för välfärden vore det förödande om de delar som går till utsatta grupper, till exempel arbetslösa, i stället användes för försvaret.

Vänsterpartiet har länge ansett att EU:s statsstödsregler är negativa för medlemsstaternas möjligheter att tillföra offentligt kapital till samhällsviktiga investeringar. På samma sätt har vi varit negativa till de budgetrestriktioner som länder med stora statsskulder får. Att ändra stabilitets- och tillväxtpakten är ett första steg mot att ge EU:s medlemsstater en större möjlighet att själva styra sin ekonomi, i det här fallet investeringar i försvaret.

Från Vänsterpartiets sida ser vi också behov av regler för importlagstiftning för att stärka europeisk försvarsindustri. Sverige är i dag ett av få EU-länder som helt saknar reglering för vapenimport.

När EU nu diskuterar hur man kan underlätta för medlemsstaterna måste vi också se till att vi gör det utan att det går ut över välfärden. Välfärden är en viktig del av det civila försvaret, och det civila försvaret är en del av totalförsvaret och summan av vår motståndskraft. Det är någonting som jag och Vänsterpartiet saknar i EU:s försvarsdiskussioner.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Stort tack för frågor och reflektioner! Låt mig först bara i denna polariserade och ganska hårda och svåra värld som vi nu lever i ändå säga att jag sätter enormt stort värde – utan att inteckna alla kommande kommentarer, ska jag först artigt säga – på att vi är så väldigt brett enade i Sverige om detta. Det finns ett otroligt stort värde i det. Vi är enade om vårt EU-medlemskap. Vi har bred enighet om och brett stöd för, upplever jag, vårt Natomedlemskap. Vi har total enighet om stödet till Ukraina. Jag känner mycket bred samhörighet i att stärka det svenska försvaret.

Detta är inga dåliga startpunkter i en värld där länder har konflikter i värsta fall med Ukraina men annars med varandra i svåra frågor och även

stora konflikter inom länderna. Jag sätter därför stort värde på detta, vill jag säga.

Det är också mycket stor enighet i EU. Det lilla är allvarligt, men låt inte det lilla bli det stora. Ungern är konsekvent i sitt motstånd mot alla nya beslut som gynnar Ukraina. Alla vi andra – jag brukar säga alla, men ibland säger jag 25 alla; det svajar lite på det 26:e landet – är lika konsekventa i vårt stöd för dessa beslut och vårt hårda tonläge mot Ungern i detta. 25 eller 26 är fler än 1. Det är också viktigt.

Likväl är det så att Ungern kan förhindra formella beslut. Ibland är det bara en formalitet, för i praktiken gör länderna saker ändå. Ibland kan det få allvarliga konsekvenser. Det förra sanktionspaketet gick igenom. Det finns inga garantier för att nästa sanktionspaket eller nästa sanktionsförlängning kommer att gå igenom. Jag ser en allvarlig risk för motsatsen.

Även när det gäller finansieringen sätter jag stort värde på att vi är eniga, så här långt, i vad som bör göras och vad som kan göras och att kommissionen nu aviserar ett väl balanserat förslag som ska läggas på bordet och som jag tror kan antas i total enighet.

Men när frågan ändå är uppe vill jag säga ett par saker. Det väcks ständigt förslag om och krav på EU-gemensamma lån för allehanda utgifter. Det är något helt annat än detta. Den ståndpunkten är förstås legitim. Man kan tycka att EU ska göra fler och fler saker, att EU inte ska omprioritera och att EU ska ta upp egna lån för EU-gemensamma utgifter. Den diskussionen kommer säkert att komma tillbaka igen, för det är många länder som har den ståndpunkten. Vi har den inte. Tyskland har den inte. Nederländerna har den inte. Ett antal länder har den inte i några frågor utom just försvarsfrågor. Men det är alltså inte den frågan som är aktuell här i dag.

Det som nu är aktuellt är att EU tar upp lån på vägnar av de länder som anmäler att de vill ha lånade pengar, till bättre ränta än de själva kan få, för att genomföra den sortens försvarsinvesteringar som de behöver göra och som de nya reglerna inom ramverket, kan vi säga, tillåter att de skaffar sig. Det är en rimlig ståndpunkt.

Är den riskfri? Absolut inte! Det ska man också säga. Länder skulle helt enkelt kunna falla. Då får EU stå den risken. Sannolikheten att länder med försvarsmakt och beskattningsrätt ställer in betalningarna är dock relativt liten. Jag bedömer att risken att länder har för svagt försvar är större.

Det fanns starka skäl till att vi antog, dessutom alldeles nyligen, de nya regelverken för budgetunderskott och statsskuld. Vi i Sverige vet ju bättre än många länder vilken nytta det gör att ha lite ordning, reda och disciplin i sina statsfinanser, även om det på kort sikt begränsar utgiftsmöjligheterna.

De flesta här inne tror jag i grund och botten står bakom de regelverken. De minskar risken att europeiska länder som har stark ekonomisk samhörighet, bland annat, missköter sin ekonomi på ett sådant sätt att det går ut över andra länder. Detta gäller i extremt hög grad eurozonens länder med gemensam valuta, men även andra länder.

Vi står nu inför ett läge där det är uppenbart att det har varit decennier av underfinansiering av europeisk försvarsförmåga. Trots allt är väl det en av de punkter där vi kan hålla med om den amerikanska kritiken: Europeiska Natoländer har investerat för lite i sitt eget försvar och litat för

mycket och för länge på att USA står för de pengarna. Att i det läget omöjliggöra den sortens investeringar som vi av säkerhetsskäl tycker är absolut nödvändiga vore kortsiktigt.

När det gäller USA får vi se vart det här tar vägen. Det kommer nya utspel i princip varje dag. Vi behöver ha siktet inställt på vad vi själva vill åstadkomma och stå upp för vad vi tycker är rätt och riktigt snarare än att ständigt vara reaktiva på beslut som eventuellt fattas på annan plats.

Jag tror att vi är många som beklagar tonläget. Jag tror att vi är många som har värdesatt och fortfarande värdesätter ett starkt transatlantiskt samarbete i viktiga säkerhetsfrågor. Vi får se vart det här tar vägen, vad som är förhandlingsutspel för att länder som hittills inte har velat göra det som i första hand USA vill ska ändra sig och vad som är ny policy som verkligen kommer att genomföras.

När det gäller vilka förmågor som ska byggas upp är det helt riktigt att det kommer att krävas granskning. Men det är tydligt att det alltså är Nato-definierade förmågor. Det är inte fritt valt arbete så att allting plötsligt kommer att kallas försvarsförmåga. Jag förstår misstanken, men här är det Natoförmågor som ska byggas upp – i praktiken den sortens förmågor som också räknas in när Natoländer jämförs med varandra i fråga om huruvida man når upp till det nuvarande 2-procentsmålet, som garanterat snart kommer att vara väsentligt mycket högre.

Om ekonomi vill jag säga en sak till, kopplat till Vänsterpartiets inlägg. Att vi behöver rusta upp de europeiska försvararna tror jag att även människor som skulle önska att vi inte behövde ha försvar i grund och botten håller med om. Man kan komma in i försvarsfrågan på olika sätt, och jag har respekt för det. Nu tror jag att de flesta bedömer att vi måste ha ett starkt europeiskt försvar.

Det kommer i viss mån att kräva omprioriteringar. Det kommer att kräva att man också intecknar ekonomi framåt i tiden eftersom man inte har tid att vänta. Men det kommer också att sätta ljuset på konkurrenskraftsfrågor. Växande ekonomier är i längden det enda sättet att kunna förena legitima behov av vård, skola och omsorg och lika legitima behov av ett starkt försvar, ett starkt rättssystem och alla de sakerna.

I grund och botten är det europeisk konkurrenskraft som måste upp i centrum av alla våra diskussioner. Annars kommer vi inte att ha råd att odla de samhällen vi vill ha i Europa.

Jag kommer så till ordförandens fråga. I den här kretsen är det nog riskfritt att säga att EU är viktigt. Men när man har sagt det måste man också säga: När det gäller säkerhetsfrågor, och än mer militära säkerhetsfrågor, är EU inte detsamma som Europa. Då är Europa väsentligt större än EU. Då måste man – precis som vid mötet i London, precis som vid mötet i Kiev – räkna in Norge, Storbritannien och Turkiet och ett antal länder som kanske ganska snart skulle kunna vara med i Europeiska unionen, och för den delen i Nato.

Låt alltså inte de här olika begreppen, där vi råkar tillhöra båda, stå mot varandra. Låt inte heller EU ta över militära uppgifter som vi redan har Nato till. Låt EU göra sådant som kompletterar Natosamarbetet.

Jag värdesätter väldigt mycket – för att svara på den konkreta frågan – Storbritannien, självklart. Det är militärt sett ett stort land. Det är en kärnvapenmakt. Vad man än tycker om kärnvapen är det två stater i

Europa som har egna kärnvapen, nämligen Storbritannien och Frankrike. Det är ett land som är väldigt nära många andra europeiska länder och dessutom väldigt nära USA, traditionellt sett. Nu får vi se exakt vad det betyder i praktisk förmåga att lösa upp knutar. Det vet vi inte ännu. Men att ha Storbritannien med på vagnen är viktigt.

Turkiet var närvarande i London, i form av utrikesminister Fidan. Turkiet var också närvarande i Kiev på länk, vilket många andra också var, i form av president Erdoğan. De var framåtlutade och intresserade av att vara med i den grupp av länder som nu söker en fred som tillvaratar Ukrainas intressen.

Jag vill på slutet också säga några ord om frysta tillgångar. Vi i den här kretsen har varit eniga under mycket lång tid om att dessa pengar ska användas inte bara i form av sin avkastning utan på ett mycket mer offensivt sätt. Det finns som jag sa en växande grupp av länder i Europa som delar den uppfattningen. Det finns också ett antal länder som är väldigt fasta i sitt motstånd. Jag vågar nog hävda att så länge Europeiska centralbanken är strikt motståndare kommer ett antal euroländer att också förbli strikta motståndare. Ibland brukar jag säga till våra vänner som har euron som valuta att de har en uppgift inom ramen för ECB att inta en mer framåtlutad uppfattning i detta. Så länge pengarna finns där är de fortsatt användbara till någonting, nu eller senare. Men den svenska regeringen vidhåller sin uppfattning: Detta är pengar som just nu borde användas för att gynna Ukraina och missgynna Ryssland.

Allra sist kommer jag till frågan om civilförsvar. Den är inte försummad, tycker jag. Den som är intresserad av sådana frågor har säkert läst den före finländske presidenten Sauli Niinistös rapport om preparedness, som det ofta heter på EU-språk, vilket med en bred definition egentligen är civil försvarsförmåga i ett land. Även där har EU en del viktiga uppgifter, även om det mesta faller på de enskilda nationerna själva.

Anf. 9 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelse och svar på frågor!

Jag vill faktiskt börja med att säga tack både till statsministern och till de andra ledarna som var på plats i London. Det var en väldigt bra rapportering därifrån. Det var väldigt värdigt. Framför allt var det väldigt värdigt gentemot Ukraina, med tanke på vad som just hade hänt. Det var ett värdigt sätt att visa stöd för Ukraina utan att för den skull förnedra exempelvis USA utan snarare visa att det faktiskt går att ha en god relation åt flera håll samtidigt.

Jag vill först ge ett generellt stöd till regeringens linje. Det låter förtröstansfullt att de förslag som ligger på bordet nu kommer att gå igenom, för de är oerhört viktiga.

Jag håller också med om det statsministern sa om vad vårt mål är, vad vi vill åstadkomma och att vi inte fokuserar på vad USA håller på med. Naturligtvis måste vi förhålla oss till det, men det är nu verkligen dags för EU och hela Europa att ha ett gemensamt mål för vad man vill åstadkomma och att ha möjlighet att stå på egna ben. Jag ger fullt stöd till detta.

Jag har några frågor, eller det kanske mer är kommentarer. En handlar om Ungerns blockering. Det är klart att det här väcker frågan om man inte borde se över vetorätten. Vi har tidigare pratat om den när det handlar om

just utrikespolitiska frågor. Det är ett medskick inför framtiden, för det här är ju någonting som tar tid. Det är dock klart att det inte kan fortsätta vara så att ett land blockerar i viktiga frågor när det är på det sätt det är nu. Det belyser verkligen problematiken med vetorätten.

Jag hoppas också att regeringen verkligen uppmuntrar alla andra länder att höja stödet till Ukraina. Vi i Centerpartiet vill ju se en tredubbling av det svenska stödet, eller 1 procent av bni. Fler länder kunde gärna få ha det som en målsättning – eller åtminstone ett högre stöd än man har i dag.

Jag tycker att de förslag som ligger gällande hur man ska finansiera framför allt upprustningen av försvaret, och även stödet till Ukraina, är bra. Man ska absolut vara restriktiv och försiktig när det handlar om att titta på att utöka låneramen, men jag tror ändå att det är viktigt att inte utesluta detta som ett alternativ och särskilt om det behövs specifikt för stödet till Ukraina i det här fallet.

De ryska tillgångarna har statsministern redan varit inne på. Det är klart att man då ställer sig frågan hur vi kan vända ECB så att de faktiskt förstår att detta måste göras.

Jag hoppas också att man kommer att diskutera hur man kan förbättra implementeringen av sanktioner. Det är också något som nu snabbt behövs.

Vi behöver rusta, och vi behöver stötta Ukraina, men vi behöver så långt det går också ha en fortsatt relation till USA. Det har jag redan sagt.

Jag vill slutligen säga, angående det här med tacksamhet, att jag tycker att det är på sin plats. Ukraina strider för oss alla. De är just nu vår sköld. De strider för demokratin, och de strider för rättsstatens principer. Jag tycker att vi alla bör rikta ett tack till just Ukraina och det landet gör.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att alla vi i rummet känner bifall i detta.

Anf. 11 YUSUF AYDIN (KD):

Ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen. Jag instämmer i mycket av det som har sagts, och det är väldigt bra att vi har en så enad riksdag i dessa svåra frågor.

Sverige befinner sig i en brytningstid och står också inför flera svåra vägval. Samtidigt som den amerikanska administrationen tydligt har deklarerat att man står bakom Natos kollektiva försvarsförpliktelser har man också gjort klart att man förväntar sig att EU tar ett större ansvar för att stärka Natos europeiska ben.

Den transatlantiska länken och dessa relationer är avgörande och viktiga. De står vidare starka, men det är också hög tid för Europa att ta ett ökat ansvar för sin egen säkerhet och för att öka stödet till Europa.

Vi såg i dag att EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen presenterade fem förslag, vars inriktning vi också stöder. Flera av de förslagen har också väckts tidigare. Vi kristdemokrater nämnde bland annat hur man kan se över regelverk för försvarsindustrin.

Kanske kunde en del undantagsregler införas, bland annat för att snabbare öka möjligheterna att stärka försvaret och kanske också gällande en eventuell europeisk upprustningsbank. Det finns många förslag som ligger i linje med det som presenterades av kommissionen i dag.

Jag vill betona det starka stödet till den linje som statsministern redogjorde för men också fråga lite grann. Finansiering är en fråga och en annan är regelverk, både på kort sikt och – som också nämndes – långsiktigt. Det kan möjliggöra ökad konkurrenskraft och tillväxt, för att på sikt kunna kombinera ett starkt försvar och en stabil välfärd med andra viktiga åtaganden.

Hur ser statsministern på möjligheterna att komma fram i båda dessa frågor? Vilka frågor kommer att ge svåra diskussioner på rådmötet?

Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statsministern, för dragning och svar på frågor!

Det har nu gått tre år då Ukraina har kämpat för sin frihet. Deras motstånd har inte bara varit deras, utan det är också vårt. Ett fritt och demokratiskt Ukraina är avgörande för Europas säkerhet.

Jag instämmer i mycket, både vad gäller rådsslutsatser och det som har sagts här i nämnden. Jag vill dock göra några medskick.

Jag tycker att det är positivt att man har nämnt och svarat på frågor angående de frysta ryska tillgångarna. Jag vill önska all lycka till med att komma vidare i dessa viktiga frågor.

Det andra gäller skuggflottan. Det är en fråga vi har haft uppe många gånger. Jag uppskattar att det också tas upp muntligen. Det här är en väldigt osäker situation, men också en tickande miljöbomb som vi har väldigt lite kontroll över.

Det tredje handlar om det som redan tagits upp, inte minst från Socialdemokraterna, som gäller resiliens i ett bredare perspektiv. När det gäller detta har välfärden och det civila försvaret nämnts tidigare.

En sak vi i Miljöpartiet har tagit upp flera gånger, och som jag tänker fortsätta att ta upp, är att EU trots dessa sanktioner har fortsatt att importera fossila bränslen från Ryssland. Importen uppgår till en summa som är större än den finansiering som har getts till Ukraina under hela 2024.

Detta sticker väldigt i ögonen, och det är väldigt problematiskt att det är så här. Det är därför uppskattat att statsministern nämner just den ryska energin. Jag skulle gärna vilja fråga hur statsministern bedömer framgången inom detta.

Avslutningsvis vill jag säga att det som lyfts fram både i skrift och muntligt är viktigt: Ingen fred kan slutas utan Ukraina. Slava Ukraini!

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Heroiam slava!

Anf. 14 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Det är verkligen allvarstider vi lever i, där saker sker så snabbt att man knappt kan hänga med.

Det är en tid då det är viktigt att visa enighet och beslutsamhet. Även jag är väldigt tacksam över den enighet som finns i Sveriges riksdag i den här frågan. Det är viktigt.

Det är också en tid då det är viktigt att ständigt påminna sig om det fredsprojekt som EU faktiskt är och att detta är grunden till det välstånd vi nu ser i Europa. Det är, och måste fortsätta vara, EU:s viktigaste uppgift. Det är också i våra tider EU ofta visar sin styrka.

När det gäller det brev som kom från von der Leyen står vi såklart bakom regeringens ståndpunkt. Vi ser särskilt positivt på ansatsen att styra om outnyttjade medel och omprioritera. Det är tid för det nu.

Det är också bra att man jobbar på i frågan om de frysta ryska tillgångarna. Här har vi mycket att hämta, och det är viktigt.

För att knyta an lite till det föregående talare sa om rysk gas har det senast i dag kommit uppgifter om att det pågår samtal mellan Ryssland och USA om att reparera Nord Stream 2. Om det skulle ske skulle det förmodligen bli ett ganska stort tillskott till den ryska krigskassan.

Det vore intressant att höra statsministern reflektera över detta, även om det inte står på dagordningen. Man kan väl ändå förutsätta att det kommer att komma upp vid mötet.

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag börjar i den lite personliga änden med Volodymyr Zelenskyj, som flera refererade till. Jag tror att jag kan säga att vi var väldigt många som värdesätter den transatlantiska länken i säkerhetsfrågor sedan 80 år tillbaka och som samtidigt gav Volodymyr Zelenskyj en extra varm kram när vi träffades i London i söndags.

Det var väldigt uppenbart att många kände ett stort behov av att visa sitt personliga stöd och sin personliga uppskattning. Jag kände också att han kvitterade detta väldigt mycket. Han visste att han var bland vänner.

Vi haft samtal ganska många gånger i olika sammanhang om utrikespolitiken och enhällighetskravet. Inte minst vi tycker att enhälligheten ligger i vägen för beslut vi tycker att man ska kunna fatta. Det gäller till exempel viktiga utrikespolitiska ställningstaganden och sanktionsregimer. Problemet är bara, och det vet vi alla egentligen, att om man aktualiserar enhällighetsfrågorna kommer andra länder att vilja ha kvalificerad majoritet – fast i helt andra frågor.

Vi är ganska begränsat intresserade av kvalificerad majoritet i skattefrågor och andra ekonomiska frågor, men vi skulle kanske kunna tänka oss det i utrikespolitiska frågor. Andra tycker precis tvärtom. De vill behålla full suveränitet i utrikespolitiska frågor men kan mycket väl tänka sig att med kvalificerade majoriteter köra över länder som har en annan syn på ekonomi.

Man ska alltså veta vad man begär, och man ska veta vad priset kommer att vara om man ändrar de regelverken.

Just nu kommer vi nog inte att komma längre om Ungern vidhåller det de sagt inför rådet när det gäller Ukrainafrågor i enhälligt format. Som jag sa finns det också en risk att detta gäller kommande sanktionsbeslut. I december flaggades det tydligt att Ungern *inte* ställer sig bakom det rådgivande sanktionsbeslut i enighet som brukar komma halvårsvis från EU-toppmötet.

När utrikesministerrådet sedan träffades löste det sig ändå, men under några veckor var det inte givet att det skulle lösa sig.

När det gäller europeiskt försvar på olika sätt tangeras ofta frågan om vad EU:s roll är i detta. Då är det lätt att se vad som inte är EU:s roll. Det är inte att ersätta Nato, och det är inte att försöka göra sådant som på olika sätt redan görs i Natoformat.

Det finns också en del begränsningar. Det EU gör ska kunna omfatta icke-Natoländer som Österrike och Irland, för att ta två exempel. Det

kommer dock inte att omfatta Natoländerna Storbritannien och Norge – bara så att man har klart för sig vad förutsättningarna är. Detta skapar en ganska tydlig arbetsfördelning.

Sedan är det ju bra om EU i enighet kan samverka med europeiska icke-Natoländer i ett antal frågor – det såg vi ett embryo till nu i London. Då är det bra.

Det finns absolut en del frågor där EU skulle kunna få betydelse. Industripolitiken är en sådan, och konkurrensreglerna är sådana. Upphandlingsfrågor – som det väldigt ofta handlar om när det gäller försvarsmaterial – är också en sådan sak. Det handlar om att öka hastigheten i processer där stater och försvarsindustriföretag har lärt sig att det ibland tar decennier att komma till skott, höll jag på att säga. Det var inte avsiktligt. Jag menar att lösa problem. Våra ukrainska vänner visade oss i Kiev för en vecka sedan på plats den teknologitveckling som de gör springande. I en omfattning som vi aldrig har sett förut tillverkar de med en helt annan försvarsindustri-teknologi än den som andra västländer har tagit fram.

Det finns enorma lärdomar i detta. Jag tror inte att den hastighet som vi har lärt oss att arbeta med i de här frågorna kommer att vara tillämpbar i framtiden över huvud taget. Det kommer att pröva både svenska regelverk och europeiska regelverk. Det tror jag är nyttigt.

När det gäller de bredare konkurrenskraftsfrågorna är det i grund och botten som Mario Draghi har skrivit i sin konkurrenskraftsrapport som till delar är kodifierad i EU-kommissionens konkurrenskraftskompass, tror jag den heter. EU-produkterna har alltid så roliga namn.

Där finns det rätt många saker som också ligger nära svenska prioriteringar. Sedan är det som alltid att djävulen sitter i detaljerna. Ska en kapitalmarknadsunion bli bra kräver det reformer också i hemländerna och inte bara i övervakningsreglerna i någon europeisk huvudstad, för att ta ett exempel.

Det finns utan tvekan embryon som sätter europeisk konkurrenskraft i centrum. Jag måste ändå säga att även om vi tenderar att ha allt fokus på en fråga i taget, och nu är det förstås säkerhetsläget i Ukraina, finns det hela tiden i Europeiska rådet en pågående diskussion om konkurrenskraftsfrågorna.

Regelförenklingar är jätteviktigt. Det vet alla som har sysslat med sådant att det är lätt att säga och svårt att göra. Varje regel som är skapad är skapad med de bästa av intentioner. Varje regel som ska tas bort kommer att ha en advokat bakom sig för att inte ta bort just den regeln.

Om man då tänker sig ett lapptäcke av 27 medlemsstaters egna regler som sedan toppas av gemensamma EU-regler förstår man hur svårt det kan bli. Men det är ändå nödvändigt. Är det någon gång som det finns momentum i sådant så skulle jag vilja säga att det är just nu.

Det finns säkert väldigt många nackdelar med amerikanskt beslutsfattande. Men när några hundra amerikanska presidentorder ställs mot Europeiska unionens beslutfattningssystem väcker det en del frågor om hastigheten i vår förmåga.

Arbetet mot skuggflottan har varit framgångsrikt på senaste tiden. Det kommer nya fartyg hela tiden, med de risker det har med sig med ännu sämre fartyg med ännu sämre sjövärdighet. Men det ska ändå göras.

Om sanktionerna har jag sagt att jag är pessimistisk över möjligheterna att nu få på plats nya sanktionsregimer.

Ja! EU är ett stort fredsprojekt. Det provas nog nu. Jag tror ändå att väldigt många människor känner igen sig i vad EU en gång skapades för, även om praktiska saker ibland skymmer sikten lite grann för den grundläggande idén att vi samarbetar för att göra det som har skett i Ukraina omöjligt gentemot andra länder.

Till sist: Jag såg uppgifterna om Nord Stream 2. Jag kan inget mer än medieuppgifter om detta. Bortsett från det ska man ändå säga att det stora projektet under de senaste åren har varit att göra sig så oberoende som möjligt av rysk olja och rysk gas, även om det fortfarande finns orimligt mycket som inte är omfattat av sanktioner.

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Mycket klokt är sagt här. Det är verkligen en styrka att vi kan vara så samlade i Sverige i vårt stöd till Ukraina. Det är också viktigt att ta ansvar för en fortsatt sådan samling.

Jag skulle vilja kommentera några delar. När det gäller EU-gemensamma lån är det som von der Leyen och EU-kommissionen förslår precis det som exempelvis vi socialdemokrater föreslagit. Jag kan väl hoppas att statsministern också kan kvittera på att det är just det. Så pass stora ska vi väl ändå kunna vara. Det viktiga är att Sverige inte längre agerar bromskloss utan nu står bakom de olika förslagen från von der Leyen. Det är viktiga besked för Ukraina.

När det gäller finansieringsfrågan har enligt medieuppgifter statsministern kallat till partiledarmöte på fredag. Det är bra. Jag tänker att det ändå är viktigt att i en sådan samling adressera också sådant som handlar om hur vi ska finansiera den upprustning som nu ändå sker så att det inte sker på bekostnad av skola, sjukvård, social trygghet, infrastruktur och annat som är viktigt också här hemma för att man ska kunna ha ett fortsatt starkt stöd i det viktiga arbete som vi behöver göra för att säkra försvar här hemma men också i Europa.

Statsministern var väldigt tydlig med stödet till Ukraina. Ukraina tillhör verkligen EU-familjen. Det understryker också vi. Statsministern var väldigt tydlig med att regeringen ser att Ukraina kan öppna flera olika kapitel under 2025. Jag vill bara ställa en fråga.

Det är viktigt att vi också får se vilken analys och vilket underlag som finns och vilket initiativ som regeringen tar, inte minst för hur det kanske kan påverka svensk arbetsmarknad.

Det är viktigt att vi ser till att inte fler vapen kommer i händerna på gängkriminella, exempelvis. Det får gärna statsministern säga någonting om.

Avslutningsvis: Nu samlar vi ihop oss i vårt stöd för Ukraina och för Europas säkerhet. Det ger vi ett fullt stöd till.

Anf. 17 LUDVIG ASPLING (SD):

Frågan om borgensåtagandet från unionen är kontroversiell. Men vi står bakom den ståndpunkt som har presenterats. Jag har bara en fråga om hur upplägget ser ut.

Statsministern gör bedömningen att inställda betalningar inte är troliga. Det är väl så det ser ut. Samtidigt har flera EU-länder kanske inte samma

tradition av transparens, ordning och reda, i statsfinanserna. De flesta bedömare tycker väl att det har blivit avsevärt mycket bättre sedan 2008. Men vi vet inte, om vi ska vara helt ärliga. Risken måste ändå beaktas.

Jag tänkte bara fråga: Är det normalt i sådana här sammanhang – i och med att det inte är så vanligt, unionen har väl gjort det en gång tidigare – att unionen i sig förbehåller sig rätten att behålla en fordran mot dessa länder om de skulle ställa in sina betalningar?

Det skulle kunna vara lämpligt bara för att understryka att det inte är unionen som lånar utan medlemsstaten som lånar, och i största möjliga utsträckning kommer medlemsstaten själv att vara ansvarig för betalningen. Någon typ av möjlighet till regress tycker jag skulle vara lämpligt.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Ordet går till Moderaterna och mig själv.

Jag vill bara hålla med om det som har sagts om det mycket viktiga i att vi visar enighet på det sätt som vi gör. Det är nästan så att man blir lite rörd när man lyssnar i rummet. När våra gemensamma värden, vår demokrati, rättsstatsprincipen, den regelbaserade världsordningen och så vidare är utmanade på olika sätt sluter vi oss samman. Det är helt rätt reaktion. Det är den ideologi som vi alla vilar på och som vi har som fundament under alla de ideologier som möjligen skiljer oss åt. Det är väldigt fint att se.

Det är när man använder det demokratiska systemet som ett vapen i sin hand för att nedkämpa en politisk motståndare som vi är illa ute. Men det är när vi ser det som vårt gemensamma projekt att försvara och stärka som vi har fast mark under fötterna.

På det temat nämner statsministern problematiken som möjligen kan uppstå med sanktionerna. Vi har ett land som inte riktigt ser på detta på samma sätt och som inte sluter sig samman i EU-kretsen.

Frågan som kvarvarande 26 eller möjligen 25 länder kan behöva ställa sig är: Vad gör vi då? Finns det möjlighet för dessa länder att gå vidare med nationella, samordnade sanktioner på något vis?

Finns det möjlighet att se över regelverket för att få en ordning på plats där man kanske inte kan ändra reglerna om enighet men kan ta steg framåt ändå utifrån nationella åtaganden som länder utan detta enda land gör tillsammans på helt frivillig väg?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Låt mig än en gång kvittera värdet av den breda uppslutningen och samlingen. Det är mycket bra.

Regeringen står helt bakom de olika regelverk som kommissionen nu föreslår, rätt upp och ned, inga om och inga men. Det är mycket bra.

Låt mig ändå säga att det inte är samma sak som de lånemekanismer som ofta förs fram i debatten av andra länder. Det handlar ofta om lån till bidrag. Man tar upp gemensamma lån som man ger till andra länder. Det handlar ofta om lån till nya gemensamma EU-uppgifter som EU inte hade tidigare.

Där är vi ett antal länder som är i varierande grad skeptiska, milt uttryckt. Vi tycker att även EU i grund och botten måste klara av att

omprioritera. Det är alltför enkelt att ta upp lån till framtida uppgifter som förr eller senare ska betalas.

Det här är någonting annat. Här tar EU med sin kreditvärdighet upp lån som blir billigare i praktiken på beställning av enskilda länder som hålls ansvariga för dem.

Jag underskattar inte att det också finns risker i detta. Det skulle kunna finnas smittorisker. Man tänker att vi nu kan göra det för alla möjliga saker. Det föreslår inte detta.

Det ställdes en fråga om risken att ett land helt enkelt skulle ställa in betalningar. Det är inget man gör för att man har lust eller lättvindigt. Det är inte heller så att det finns några enkla vägar att komma ur sina EU-skulder. Men vi ska naturligtvis titta noga på hur låneinstrumentet formuleras när det konkreta förslaget kommer.

Allt detta tror jag att man ska ställa mot risken att vi får en alldeles långsam förstärkning av försvarsförmågan i olika europeiska länder.

Jag vill också gärna nämna att jag inte av något enda land har uppfattat att Sverige gällande Ukraina och försvarsförmåga har varit bromskloss i någon enda fråga. Vi får ofta synpunkter om att vi är påtagligt framåtlutade i allt som har med europeisk säkerhet och Ukrainas behov att göra.

En och annan anklagelse kan vi nog som svenskar ibland få på oss, nämligen att vi är lite allmänt frugala och inte vill ge EU alla tänkbara maktmandat på alla möjliga nya områden. Men ingen har ifrågasatt vårt helhjärtade stöd till försvaret av Ukraina.

Allting kostar pengar. Varje krona man använder till skola, så viktigt som det här, just den kronan kan man inte använda till försvar. Varje krona man använder till försvar kan man inte använda till skola. Det gäller alla offentliga budgetar.

Där krävs det alltid svåra avvägningar. Målet måste vara att kunna både upprätthålla och utveckla europeisk välfärd, även om det i första hand är nationella budgetar som tar hand om det, och försvara den välfärden.

Då är det bara växande ekonomier, framgångsrika företag, och goda skattebetalningar på grund av stora inkomster, som garanterar att vi klarar av alla de uppgifterna samtidigt. Därför går det inte att frikoppla säkerhet och välfärd från europeisk konkurrenskraft.

Slutligen: Transparensfrågorna är viktiga. Det finns skäl till att regelverken är lite fyrkantiga och strama. Man får inte ha för höga budgetunderskott, och man får inte ha för hög statsskuld. Det är för att länder inte ska kunna gå runt regelverken. Men det gäller också att man framför allt i eurozonen men också bredare i Europa tar ansvar för varandra.

Det finns skäl till att vi i grund och botten står bakom de regelverken men ändå är beredda att lätta på dem under en period för att medge försvarsinvesteringar som annars inte skulle komma till stånd.

Allra sist: Nej, det är nog så att vi inte kan fatta beslut i den formella EU-kretsen om till exempel nya sanktioner. Det kommer att prövas på torsdag. Alla andra kommer inte att ge upp försöken. Men signaleringen är ganska tydlig.

Det finns skäl till att om man ska göra saker utanför EU kan EU-länder göra det i en koalition med icke-EU-länder. Det var vad vi såg tecken på i London. De kan göra väldigt stora saker utanför de formella

beslutsmekanismerna inom Europeiska unionen. Det gör inte EU-samarbetet mindre viktigt. Men vi använder inte formaliteterna bakom EU.

Jag är ändå ganska optimistisk inom ramen för en ganska bekymrad samtidsbild just nu.

2024/25:24
4 mars

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Några övriga frågor har vi inte på dagordningen. Vi tackar statsministern, statsrådet och medarbetare för deltagande vid dagens sammanträde och önskar lycka till vid mötet.

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack så mycket.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet för avslutat.

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	5
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	8
Anf. 9 ANNA LASSES (C).....	11
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 11 YUSUF AYDIN (KD)	12
Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP).....	13
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 14 ELIN NILSSON (L).....	13
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 17 LUDVIG ASPLING (SD).....	16
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	19